

Germania

Publius Cornelius Tacitus

Exporterad från Wikisource 10/21/18

PROVISORISK UPPLAGA
TRYCKT SOM MANUSKRIFT
EJ I BOKHANDELN

TACITUS' GERMANIA

TEXT OCH TOLKNING

TRYCKT SOM UNDERLAG FÖR
OFFENTLIGA FÖRELÄSNINGAR
VID
GÖTEBORGS HÖGSKOLA h. t. 1912

GÖTEBORG
ELANDERS BOKTRYCKERI AKTIEBOLAG
1912

Cornelius Tacitus' bok om germanernas ursprung och seder

1. Germanien såsom helhet skiljes från galler, räter och pannonier genom floderna Rhen och Donau, från sarmater och daker genom berg eller inbördes fruktan; i öfrigt kringsvallas det af oceanen, som omsluter breda halföar och omätliga övidder — helt nyligen ha vi ju lärt känna åtskilliga folk och konungar, hvilka kriget brakt i dagen. Rhen, som har sitt upphof på de rätiska alpernas otillgängliga och branta hjässa, vänder sig med långsam dragning åt väster och tömmer sig i den norra oceanen. Donau åter, som strömmar ned från berget Abnobas mjukt och långsamt sluttande ås besöker ett flertal folk, innan han störtar sig i det pontiska hafvet genom sex mynningar — den sjunde förlorar sig i sumpmarker.

2. Germanerna själfva skulle jag tro vara urinnevånare i sitt land och föga eller intet uppblandade genom invandringar och gästvänligt mottagande af andra folkstammar; fordom färdades nämligen de, som önskade byta boningsplatser, icke till lands utan till sjös, och den därbortom liggande, omätliga och så att säga åt andra hållet vända oceanen besökes sällan af skepp från vår del af världen. Hvem skulle också, oafsedt faran på ett bistert och okänt haf, lämna Asien eller Afrika eller Italien för att uppsöka Germanien, ett land utan skönhet, med hårdt himmelsstreck, dystert att bo i och att se på, så vida det icke är ens fädernesland?

I uråldriga sånger, som ensammas hos dem fylla arfsägnens och häfdernas plats, fira de Tuisto, den jordfödde guden, och hans son Mannus såsom sin stams upphof och grundare. Mannus låta de ha tre söner, efter hvilkas namn de närmast oceanen boende kallas ingävoner, de i midten boende herminoner och de öfriga istävoner. Somliga uppgifva med den godtycklighet, som plägar råda i gamla sägner, flere söner af guden och flere därifrån härledda folknamn, såsom marsar, gambrivier, sueber och vandilier, och dessa skulle då vara de gamla, äkta namnen. Ordet Germanien åter skulle vara ett färskt och nyligen gifvet namn, i det att de, som först öfvergingo Rhen och drefvo undan gallerna och som nu heta tungrer, då kallats germaner; hvad som var namnet på en stam, men icke på hela folket, skulle sedan så småningom ha vuxit ut, så att alla först af den segrande stammen för att injaga fruktan, sedan jämväl af sig själfva uppkallats med det af andra uppfunna namnet germaner.

3. Äfven påstår man, att Herkules varit hos dem, och som den förste af alla hjältar sjunga de honom, då de gå till strid. Dessutom äga de dessa bekanta sånger, genom hvilkas föredragande — något som de kalla *barditus* — de elda sitt mod; af själfva ljudet förutspå de den kommande stridens utgång — allt efter som det låter från slagordningen, injaga de skräck eller förskräckas själfva, och det hela är därför mindre en sångens än en modets samklang. Särskildt lägger man an på sträfhets i ljudet och ett mummel, som bryter sig, och sätter därför skölden för munnen, i afsikt att rösten genom återstudsningen må svälla till större fyllighet och djup.

Åtskilliga mena för öfrigt, att äfven Ulixes på sin berömda långa sagofärd förts jämväl till detta haf och kommit till Germaniens land samt att Asciburgium, som ligger på Rhens strand och är bebodt än i dag, af honom grundats och fått det grekiska namnet Ἀσκιπύργιον, ja att t. o. m. ett altare, ägnadt åt Ulixes och med utsättande äfven af Laertes' hans faders namn, fordom blifvit på detta samma ställe funnet samt att åtskilliga minnesmärken och grafhögar med inskrifter i grekiska bokstäfver ännu äro till finnandes vid gränsen mellan Germanien och Rätien. Allt detta är jag hvarken hugad att med bevis styrka eller att vederlägga; hvar och en får efter eget sinne vägra eller skänka det tilltro.

4. Själff sluter jag mig till deras åsikter, som anse, att Germaniens folk obefläckade af alla äktenskapsförbindelser med främmande nationer fortlefvat såsom en säregen, ren och

blott sig själf liknande folkstam. I följd häraf ha trots den stora folkmängden alla samma yttre utseende: vilda, blå ögon, blondt hår, väldiga lemmar, som emellertid blott äro kraftiga til anfall — då det gäller strapatser och arbeten, är uthålligheten icke lika stor; minst af allt kunna de fördraga törst och hetta, köld och svält ha himmelsstreck och jordmån däremot vant dem vid.

5. Landet är, ehuru i åtskilliga enskildheter växlande, likväl på det hela taget betäckt med vida skogar eller vanställdt af sumpmarker, mera sankt åt Gallien till, mera blåsigt mot Noricum och Pannonien. Det är ganska fruktbart, men icke ägnadt för ädlare fruktträd; det är rikt på fäna, men denna mestadels föga reslig. Icke ens hornboskapen har sin öfliga ståtlighet och prydnad på pannan. Blott på antalet sätta de värde, och detta är hos dem den enda och mest omtyckta rikedom. Om det är nådiga eller vredgade gudar som förvägrat dem silfver och guld, vet jag icke. Likväl skulle jag icke vilja påstå, att Germanien icke har någon silfver- eller guldförande åder — ty hvem har väl forskat därefter? Men de sätta icke något synnerligt värde på att äga och nyttja sådant. Man kan hos dem få se silfverkärl, gifna såsom skänker åt deras sändebud och höfdingar, aktas lika ringa som vanliga lerkärl. De som bo oss närmast uppskatta emellertid på grund af de lifliga handelsförbindelserna värdet af guld och silfver och igen känna och föredraga vissa af våra myntsorter; de som bo längre in däremot drifva den enklare och ålderdomligare byteshandeln. Af mynt godkänna de de gamla och sedan länge bekanta, nämligen de tandade och de med tvåspann; silfver taga de också hällre än guld, icke på grund af någon särskild böjelse, utan emedan silfvermyntens större antal faller sig bekvämare vid handeln med allehanda saker af ringa värde.

6. Icke ens järn finnes i något öfverflöd, såsom man kan sluta af deras vapens beskaffenhet. Blott helt få nyttja svärd eller längre lansar; i stället bära de spjut eller på deras eget språk framjor med en smal och kort, men så skarp och för ändamålet tjänlig järnspets, att de allt efter behofvet för tillfället kunna med samma vapen strida i handgemäng och på afstånd. Äfven ryttaren nöjer sig med sköld och framja; fotfolket slungar desslikes lätta kastvapen — naken eller höljd i en lätt kappa gör därvid hvar och en flere kast och det oerhördt långa. I vapenskruden råder ingen flärd, endast sköldarne måla de i de bjärtaste färger. Blott några få ha brynjor, knappt en eller annan hjälm eller stormhatt. Deras hästar utmärka sig hvarken genom skönhet eller snabbhet. Men de läras ej heller såsom hos oss att göra mångfaldiga svängningar åt olika håll: rätt fram eller i likformig böjning åt höger drifver man hästarne i en så slutna krets, att ingen blir efter. I stort sedt ligger styrkan hos fotfolket, och därför strida de också blandade, i det att till en ryttarstrid väl lämpar sig snabbheten hos de fotsoldater, som särskildt för detta ändamål utväljas ur hela det stridbara manskapet och ställas framför slaglinien. Äfven antalet är fastställdt: hundra från hvarje härad; hundramän kallas de också bland de sina och hvad som i förstone var ett antal, det är numera ett hedersnamn. Sin slaglinie uppställa de i kilform. Att vika från sin post anses, blott man åter rycker fram, mera vittna om slughet än feighet. Sina fallna hämta de med sig äfven ur ännu oafgjorda strider. Att ha lämnat sin

sköld i sticket anses som särskildt stor skam, och den som så vanärat sig får hvarken deltaga i gudstjänsten eller komma till tings, och många, som kommit lefvande ur kriget, ha med repet gjort en ända på sin vanära.

7. Sina kungar välja de efter börd, sina härförare efter krigisk duglighet. Men liksom deras kungar icke äga någon oinskränkt eller fri myndighet, så utöfva deras härförare, valda mera till föredöme än till befäl, sitt ledareskap genom den beundran de väcka, om de äro tappra, allom synliga och rida framför fronten. För öfrigt har ingen makt att afsätta eller fängsla eller ens ge prygel utom prästerna, och äfven dessa icke såsom straff eller på härförarens bud, utan liksom på befallning af den gudom, som de tro vara närvarande i striden. Vissa bilder och tecken taga de ned ur de heliga lunderna och föra med sig i drabbningen, men den allra förnämsta eggelsen till tapperhet består däri, att det icke är slumpen eller ett tillfälligt sammanförande, som bildar ryttaretruppen eller fylkingen, utan släkt och skyldskap. Och dessutom har man sina käraste i grannskapet och kan därifrån höra kvinnornas tjut och barnens kvidan. Här har hvar och en sina heligaste vittnen, sina största lofprisare; till sina mödrar, till sina hustrur komma de med sina sår, och dessa rädas icke att räkna eller undersöka såren, utan bringa dessutom mat och uppmuntran ut till de kämpande.

8. Historien vet berätta, att slagordningar, som redan blifvit brutna och börjat vackla, återställt genom kvinnornas ståndaktiga böner, där de blottat sina bröst och pekat på sin nära förestående fångenskap — något som de långt ängsligare frukta för sina kvinnors räkning, så att man har ett vida verksammare band på sådana stater, af hvilka man affordrat jämväl förnämna flickor som gisslan. Ja, de tro till och med att det hos kvinnorna finnes något heligt och profetiskt, hvadan de hvarken försmå deras råd eller förakta deras utsagor. Vi ha själfva under kejsar Vespasianus sett Veleda, som länge hos flertalet hölls såsom en gudom, men äfven förut ha de vördat Albruna och många andra, och det icke af underdånigt kryperi eller med låtsad afsikt att skapa gudinnor.

9. Högst bland gudar dyrka de Mercurius, och på bestämda högtidsdagar anse de det tillbörligt att bringa honom jämväl människooffer. Herkules och Mars blidka de med tillåtna offer af djur. En del af sueberna offra äfven åt Isis. Orsaken och upphofvet till denna främmande guds tjänst känner jag icke, men själfva sinnebilden, som har formen af ett litet fartyg, visar att denna dyrkan blifvit införd utifrån. För öfrigt anse de det icke förenligt med gudarnes storhet att instänga dem inom väggar eller afbilda dem i någon som hälst människogestalt. Lundar och skogar hålla de heliga och med gudanamn kalla de detta hemlighetsfulla något, som de skåda blott med den fromma tankens öga.

10. Vid järtecken och lottning fästa de lika mycket afseende som trots något annat folk. Deras tillvägagående vid lottkastning är enkelt. En från ett fruktbarande träd afskuren gren hugga de i bitar, märka bitarne med vissa tecken och strö sedan ut dem på måfå och slumpvis öfver ett hvitt lakan. Därpå förrättar en statens präst, om rådfrågningen gäller ett offentligt ärende, men familjefadern, om den gäller en privatsak, en bön till gudarne, ser

upp mot himlen och tar upp tre bitar, en åt gången, samt tyder dem efter de förut inristade tecknen. Säg de nej, sker samma dag ingen vidare rådfrågning om denna samma sak; utfaller svaret däremot jakande, kräves ännu bekräftelse genom järtecken. Också den saken är nämligen känd äfven hos dem: att utfråga fåglarnas läten och flykt. Något för detta folk egendomligt är att pröfva förutsägelser och varningar jämväl af hästar. Dessa uppfödas för det allmännas räkning i samma heliga lundar, äro hvita och oberörda af allt världsligt arbete. De spännas för en helig vagn, prästen och jämte honom konungen eller höfdingen i samhället följa med dem och iakttaga deras gnägningar och frustande. Till intet järtecken sätta de mera tro, och detta gäller icke blott om menigheten, utan äfven om de förnäme, ja om prästerna. De anse sig nämligen själfva vara gudarnes tjänare, men dessa vara deras förtrogne. Det finns äfven ett annat slags iakttagande af järtecken, hvarigenom de efterforska utgången af svåra krig. Från det folk, med hvilket man har krig, tager man på hvad sätt man kan en man till fånga och ställer honom till envig med en utvald kämpe bland ens egna landsmän, hvarvid hvardera bär sin nationella rustning. Den enes eller andres seger upptages såsom förebud.

11. Öfver ärenden af mindre vikt besluta stormännen, öfver de viktigare hela menigheten, dock så att äfven de ärenden, i hvilka afgöranderätten hvilar hos folket, på förhand behandlas af stormännen. Ting hålles, såvida intet oförutsedt och plötsligt inträffat, på bestämda dagar, antingen vid nytändning eller fullmåne; detta anse de nämligen vara den mest lofvande början för ett företag. De räkna ej efter dagar, såsom vi, utan efter nätter; så utsätta de terminer, så träffa de aftal: natt anses gå före dag. Ett af friheten orsakadt fel är, att de icke samlas på en gång eller enligt undfången kallelse, utan både den andra och den tredje dagen förbrukas genom dröjsmål. Så snart de sammankomne anses tillräckligt många, sätta de sig ned beväpnade. Tingsfrid pålyses af prästerna, som nu äfven ha rätt att med våld upprätthålla ordningen. Konungen eller någon storman, allt efter hvars och ens ålder, börd, krigarära och vältalighet, tager sedan till ordet och åhöres mera på grund af sitt personliga värde som rådgifvare än på grund af någon befogenhet att befalla. Finner man icke behag i hans åsikt, visar man med sorl sitt ogillande; finner man åter behag däri, skakar man framjorna: att hylla någon med vapengny är den mest hedersamma form af instämmande.

12. Inför tinget är det äfven tillåtet att framställa anklagelser och väcka åtal i lifssak. Straffen utskiftas efter brottens art. Förrädare och fanflyktingar hänger man i träd; sådana som visat feighet eller sökt komma undan krigstjänsten eller besudlat sig med laster, dränkas med ett flätverk kastadt kring kroppen i ett smutsigt kärr. Skiljaktigheten i straff häntyder på den uppfattningen, att man öppet bör visa ogärningarne, medan de straffas, men dölja styggelserna. Äfven för mindre förseelser lämpas emellertid straffet efter arten och de som pröfvats skyldige böta ett antal hästar och nötkreatur. En del af böterna tillfaller konungen eller samhället, en del målsäganden eller hans släktingar. Vid samma ting väljas äfven höfdingar för att skapa ratt i härader och byar; hundramän ur menigheten biträda hvar och en såsom rådgifvare och samtidigt som tecken på hans

myndighet.

13. Ingen vare sig offentlig eller enskild angelägenhet företaga de sig annat än beväpnade. Men seden tillåter icke någon att kläda sig i vapen, förr än de samlade medborgarne godkänt honom som vapenför. Då blir den unge mannen på själfva tinget antingen af någon bland höfdingarne eller af sin fader eller af sina släktingar klädd i hjälm och framja. Detta motsvarar hos dem iklädandet af togan, detta är ynglingaålderns första utmärkelse: förut betraktas de blott som en del af familjen, nu såsom en del af staten.

Härkomst från en särskild ansedd släkt eller förfäders stora förtjänster kunna tillskynda äfven minderåriga ynglingar utmärkelse från en höfdings sida. De sälla sig då till de öfriga, kroppsligt mera utvecklade, som redan pröfvat en dust, och det är ingen skam att synas bland någons hirdmän. Ja, äfven själfva hirden har sina grader enligt dens godtfinnande, hvars hirdmän de äro. Stor är därför äfven täflan mellan hirdmännen, hvilka främsta platsen hos höfdingen skall tillkomma, och bland höfdingarne, hvilka som skola få de fleste och tappraste hirdmännen. Detta är värdighet, detta är makt att alltid omgifvas af en skara utvalde unge män — i fred en ära, i krig ett skydd. Och icke blott bland den egna stammen, utan äfven hos närgränsande samhällen betyder det namn och ära, om ens hird utmärker sig i antal och tapperhet. Ty då eftersökes man genom beskickningar och hedras med äreskänker, och genom sitt blotta rykte kan man då ofta göra krig om intet.

14. När det kommit till drabbning, är det skamligt för en höfding att öfverglänsas i tapperhet, skamligt för hirden att i tapperhet ej vara höfdingens likar. Vidare är det en källa till nesa och vanära för hela lifvet att såsom öfverlevande efter sin höfding ha kommit tillbaka ur striden. Att försvara och skydda honom, att räkna äfven sina egna bragder till hans ära är deras främsta, heliga skyldighet. Höfdingarne strida för segern, hirdmännen för sin höfding. Om det samhälle, i hvilket man är född, är overksam i långt fredslugn, uppsöker flertalet förnäma ynglingar så dana stammar, som för tillfället föra något krig, emedan dels hvilat icke behagar detta folk och dels man i farorna lättare får ett berömdt namn och blott i krig och fejd kan bibehålla en stor hird. Ty hirdmännen vänta sig af sin höfdings frikostighet denna frejdade stridshäst och denna framja bestämd för blod och seger; gästabud och en visserligen enkel, men dock riklig undfägnad gälla nämligen såsom sold. Medel till en dylik frikostighet stå blott att få genom krig och byte. Att plöja jorden eller vänta på årets gröda skulle man icke lika lätt kunna förmå dem som att utmana en fiende och förtjäna sig sår. Ja, det synes dem till och med höra håglösheten och lättjan till att med svett förvärfva hvad man kan med blod vinna.

15. Så ofta de icke syssla med krig, tillbringa de någon liten del af tiden med jakt, men mesta tiden i sysslolöshet, hängifna åt mat och sömn. Alla de tappraste och mest krigiske göra nu intet, vården om hus och hem och jord är lämnad åt kvinnor och gubbar och åt de svagaste af husfolket — själfva sitta de där slöa, i följd af en sällsam motsägelse i deras kynne, i det att dessa samme män på en gång älska lättjan och hata fredligt lugn.

Det är sed i deras samhällen, att man frivilligt och hvar man för sig bringar åt höfdingarne gårdar af boskap och gröda, och dessa gårdar, mottagna såsom hedersbevisningar, tjäna till de nödvändiga behofven. Särskildt fånga de sig åt skänker från grannfolken, och sådana sändas icke blott från enskilda personer, utan äfven å statens vägnar — utvalda hästar, dyrbara vapen, medaljer och ringar. Och vi ha på sistone också lärt dem att mottaga pengar.

16. Att germanernas folk alls icke bo i städer är väl bekant, ja de tåla icke ens bostäder, som hänga samman med andra. Skilda och spridda bo de, allt efter som en källa, ett fält, en lund lockat dem. Byar anläggas de icke på vårt sätt med hopbyggda och sammanhängande hus; hvar och en omger sitt hus med ett fritt område, vare sig nu detta sker som skydd mot eldsolycka eller af okunnighet i byggnad. Icke ens huggen sten eller tegel är hos dem i bruk: de nyttja till allt ett groft material utan all skönhet eller trefnad. Vissa ställen bestryka de noggrannare med en så hvit och glänsande lera, att det hela ser ut som målning; med linieornament. De pläga äfven gräva underjordiska, hål och lägga ofvanpå dessa massor af gödsel, tillflyktsorter om vintern och upplagsplatser för jordens frukt, emedan sådana ställen mildra köldens stränghet och emedan, om en fiende kommer, det som ligger öppet sköflas, men det dolda och nedgräfdade däremot antingen blir obekant för fienden eller undgår honom, just emedan det måste sökas.

17. Till beklädnad hafva de alla ett tygstycke, sammanhållet med ett spänne eller i saknad af sådant med en nål. I öfrigt utan kläder tillbringa de hela dagen vid elden på härden. De rikaste känner man igen på att de ha underklädnad, som dock icke flyter i vida veck såsom hos sarmater och parter, utan är snäf och sluter sig efter de enskilda lemmarna. Man bär äfven pälsverk; de som bo vår gräns närmast akta ej mycket därpå, de längre bort boende däremot göra härvid ett sorgfälligare urval, alldenstund handeln med oss ännu icke brakt dem någon lyx. De utvälja noga djuren, draga af hudarne och fästa här och där skinnlappar af annorlunda färgade djur, hvilka det yttersta Germanien och det okända hafvet alstrar. Kvinnorna ha ingen annan dräkt än männen, utom att kvinnorna oftare kläda sig i linnemantlar och utsira dessa med rödt, hvarjämte de icke utdraga den öfre delen af klädnaden till armar, utan lämna under- och öfverarmen nakna. För öfrigt är äfven den närmaste delen af bröstet naken. Trots detta är äktenskapet hos dem mycket strängt, och intet i deras seder torde vara mera prisvärdt. Nästan ensamma bland alla barbarer nöja de sig med en hustru, med undantag af några få, som dock icke af sinnlighet hafva flere hustrur, men på grund af sin framstående ställning kringsvärmas med flere äktenskapsanbud.

18. Hemgift bringas icke af hustrun åt mannen, utan åt hustrun af mannen. Föräldrar och släktingar äro närvarande och pröfva gåfvorna, som ej äro valda efter veklig kvinno smak eller för att pryda bruden med, utan utgöras af kreatur och en häst i full mundering och en sköld tillika med framja och svärd. Mot dessa skänker erhålles hustrun, och hon själf å sin sida ger ock mannen något till hans vapenrustning hörande. Detta anse de såsom det fastaste band, såsom en hemlighetsfull invigning, ja såsom äktenskapets gudomlighet. Och

för att hustrun icke må anse sig stå utanför tanken på krigiska idrotter och krigets öden, så påminnes hon genom själfva ceremonien vid äktenskapets ingående, att hon kommer till mannen såsom kamrat i hans mödor och faror, bestämd att lida och våga i fred som i krig detsamma som han. Detta förkunna henne de hopokade oxarne, den rustade hästen, de skänkta vapnen. Så måste hon lefva, så måste hon dö. Hon vet, att hon mottager något, som det gäller att lämna i okränkadt värdighet åt barnen och som sonhustrur i sin ordning skola mottaga och öfverlämna till barnbarnen.

19. Med sin ärbarhet skyddad lefva de sålunda sitt lif utan att fördärfvas af några skådespelens förförelser eller gästabudens retelser. Hemliga bref känna män som kvinnor lika litet till. Ytterst få äro trots den stora folkmängden äktenskapsbrotten, för hvilka straffet följer omedelbart och är öfverlämnadt åt mannen: med afskuret hår och i blotta underklädnaden jagas äktenskapsbryterskan i släktingärnes närvaro ut ur huset af mannen, som sedan med piskslag drifver henne genom hela byn. Ty för den, som gifvit sin dygd till spillo, finnes ingen nåd; icke skönhet, icke ungdom, icke rikedom kunna skaffa henne en man. Ty där skrattar ingen åt lasten, och att förföra och förföras räknas där ej som god ton. Bättre står det också för visso till i de stater, där endast jungfrur träda i gifte och där det en gång för alla afgöres om kvinnans äktenskapshopp och trohetslöfte. Så få de en man liksom en kropp och ett lif, på det att ingen tanke på ett nytt äktenskap, intet längre syftande begär må vinna insteg hos dem och föremålet för deras kärlek icke så mycket må vara mannen, utan så att säga äktenskapet själf. Att sätta en gräns för antalet barn eller döda något, som födts öfver det önskade antalet, anses för en skändlighet, och goda seder förmå där mera än annorstädes goda lagar.

20. I hvarje hus växa barnen oklädda och smutsiga upp till gestalter med dessa lemmar och dessa kroppar, som vi beundra. Hvarje barn näres vid sin egen moders bröst och öfverlämnas ej åt pigor och ammor. Herre och träl kan man ej åtskilja på någon finare uppfostran; midt ibland samma husdjur och på samma jord dväljas de, till dess åldern frånskiljer de frie och mannakraften ger dem prägeln. Sent smakar ynglingen kärlekens fröjder, och därför är hans mandomskraft outtömd. Ej heller med de unga flickorna brådskar man; de ha samma ungdomskraft och en liknande reslighet i växten: jämnåriga och fullt utvecklade ingå de äktenskap, och barnen bli därför en afbild af föräldrarnes kraft. Systrarne stå hos morbroder i samma ära som hos egen fader. Många anse detta blodsband heligare och innerligare, och vid mottagande af gisslan föredraga de att få dessa, emedan sådana enligt deras åsikt starkare binda samvetet och vidsträcktare förplikta familjen. Till arfvingar och efterträdare har dock hvar och en alltid sina egna barn, och testamenten förekomma icke. Finnas inga barn, utgöra bröder, farbröder och morbröder närmaste led vid öfvertagande af arf. Ju större antal blodsfränder, ju flere släktingar genom svågerlag man har, dess mera omhuldad och aktad är ens ålderdom, och barnlöshet medför där inga fördelar.

21. En faders eller blodsfrändes fiendskap såväl som vänskapsförhållanden är man tvungen att öfvertaga. De fortfara dock icke att vara oförsonliga; äfven mandråp kan försonas med

ett visst antal nöt och få och mansboten mottages af hela familjen — en allmännyttig inrättning, så mycket mer som släktfejder äro farligare där frihet råder.

Åt samkväm och gästning är intet folk så häjdlöst hängifvet. Att vägra en människa, hvem det vara må, tak öfver hufvudet anses gudlöst; hvar och en mottager en sådan efter råd och lägenhet med en riklig måltid. När välfägnaden tryter, blir den, som nyss varit värd, vägvisare och ledsagare till ett annat härberge. Utan någon inbjudan går man blott till nästa hus, och detta gör ingenting: de mottagas där med lika vänlighet. På känd och okänd gör man ingen skillnad i fråga om gästvänskap. Om gästen önskar något, då han drager bort, kräfver seden, att man ger honom det, och lika obesvärad är man själf i att begära. De tycka om gåfvor, men hvad de gifvit räkna de sig ej till godo, och lika litet anse de sig förbundna af hvad de fått.

22. Samlifvet mellan värd och gäst är angenämt. Så snart de vaknat ur sömnen, hvilken de ofta draga ut långt fram på dagen, taga de sig ett bad, ofta varmt, enär vintern hos dem upptager större delen af året. Efter badet intaga de en måltid; hvar och en har sin särskilda plats och sitt eget bord. Sedan bege de sig till sina göromål och lika ofta till gästabud, alltid väpnade. Att dricka hela dygnet om hålles för ingen såsom en skam. Ofta förekomma, såsom naturligt är bland druckna, gräl och bråk, och dessa sluta sällan med blotta okväden, oftare med blodsutgjutelse och dråp. Men äfven om fienders försonande med hvarandra, om ingående af svågerskap, om val af höfdingar, ja om krig och fred rådpläga de ofta på sina gästabud, emedan enligt deras tanke människosinnet aldrig vid något tillfälle är mera böjdt för öppenhjärtlighet eller lättare eldas till stora planer. Detta folk, allt ännu fritt från svek och arg list, öppnar under glammets frihet hjärtats dolda rum: så yppas och blottas allas innersta tankar. Följande dag upptagas förhandlingarne på nytt, och hvartera tillfället kommer behörigen till sin rätt: man rådplägar, då man ej vet att förstå sig, man fattar beslut, då man ej kan misstaga sig.

23. Till dryck har man en brygd på korn eller hvete, som förvandlats till en viss likhet med vin; de närmast gränsfloderna boende köpa äfven verkligt vin. Deras kost är enkel: vilda frukter, färskt villebråd och tätmjolk; utan konstig tillredning, utan retmedel för gommen fördrifva de hungern. När det gäller törsten, iakttaga de icke samma måttlighet. Om man låter dem tillfredsställa sin böjelse för dryckenskap så mycket de vilja, skola de lättare besegras genom sina laster än med vapenmakt.

24. Skådespel ha de blott af ett enda slag, och det är i hvarje större församling detsamma. Nakna ynglingar, för hvilka detta är en lek, svänga sig dansande mellan svärd och framskjutna lansspetsar, öfning har gifvit dem färdighet, färdigheten behag; likväl göra de icke detta för vinnings skull eller för betalning — åskådarnes nöje är enda lönen för det allra oförvägnaste öfverdåd. Tärningsspel idka de, underligt nog, i nyktert tillstånd såsom en allvarlig sysselsättning och detta med en sådan lidelsefullhet i vinst och förlust, att de, då de spelat bort allt, i det afgörande och sista kastet spela om lif och frihet. Den tappande går i frivillig trälldom; han må vara aldrig så mycket yngre och starkare, låter han likväl

binda och sälja sig. Sådan är deras hårdnackenhets i en förvärd sak, själfva kalla de det tro och lofven. Trälar af detta slag afyttra de för att befria äfven sig själfva från skammen af en slik vinst.

25. De öfriga trälarne använda de ej på samma sätt som vi med göromålen noga fördelade mellan husfolket. Hvar och en har sin egen bostad och sitt eget hushåll. Hans herre ålägger honom liksom en arrendator att lämna en viss mängd spannmål eller boskap eller tyg, och blott så till vida är trälen beroende, öfriga sysslor i huset skötas af hustrun och barnen. Att piska en träl eller straffa honom med bojor och tvångsarbete förekommer sällan; att döda en träl förekommer däremot ofta nog, men det sker ej på grund af sträng tukt, utan i häftigt uppbrusande vrede, liksom vore han en vanlig fiende, och enda skillnaden är, att detta sker strafflöst. De frigifne stå ej stort öfver trälarne, sällan äro de en viktig faktor i huset, aldrig i staten, med undantag för de folk som styras af envåldshärskare. Ty där höja de sig både öfver de friborne i allmänhet och öfver adeln, hos de andra folken är de frigifnes underordnade ställning ett insegel på frihet.

26. Att drifva ocker och taga ränta på ränta är okänt, och därför aktar man sig mera för dylikt, än om det vore förbjudet. Åkerjorden tages i besittning af alla byalagen i förhållande till odlarnes antal och fördelas sedan därinom efter anseende och värdighet. Fältens stora utsträckning gör delningen lätt. Hvarje år ombyta de tegar, och på jord ha de öfverflod. Ty de inlåta sig icke i någon ansträngande täflan med jordens alstringskraft och vidsträckthet genom att anlägga fruktplanteringar, inhägnade ängsmarker och vattna trädgårdar; det enda, som kräves af jorden, är spannmålsskörd. Af detta skäl dela de ej heller själfva året i lika många årstider som vi: vinter och vår och sommar känna de till och ha namn på, höstens namn är däremot lika okänt som dess häfvor.

27. Vid likbegängelser förekommer ingen pomp och ståt. Endast det iakttagas, att framstående mäns lik brännas med ved af särskildt slag. Det resta bålet öfverhopas de icke med dyrbara täcken och rökelse; hvar och en får sina vapen, mången också sin häst med sig på bålet. En torfhög bildar grafvården; uppförande af höga och mödosamt byggda vårdar till de aflidnes ära vilja de ej veta af såsom tyngande för dessa. Klagan och tårar lägga de snart bort, sent sorg och saknad. Kvinnorna höfves det att sörja, männen att minnas.

Detta är hvad jag i allmänhet erfarit om samtliga germaners ursprung och seder. Nu vill jag redogöra i hvad mån de särskilda folkens inrättningar och bruk afvika ifrån hvarandra samt hvilka stammar öfverflyttat från Germanien till Gallien.

28. Att gallerna fordom varit den mäktigaste parten, det berättar en den tillförlitligaste sagesman, nämligen den förevigade Julius, och i följd därpå är det troligt, att äfven galler gått öfver till Germanien. Ty huru obetydligt var ej det hinder, som floden utgjorde för hvarje folk att, allt eftersom det kommit till makten, intaga och byta om boningsplatser på herrelös och ännu icke af något rikes makt afskild mark. Alltså innehade helvetierna

landet mellan Herkyniska bergen och floderna Rhen och Main, bojerna det längre bort liggande landet, bägge keltiska folk. Namnet Boihaemum lefver ännu och pekar på landets gamla historia, ehuru invånarne blifvit andra. Men huruvida araviskerna utvandrat från oserna till Pannonien eller oserna från araviskerna till Germanien, alldenstund de ännu ha samma språk, inrättningar och seder, är ovisst, då ju under den forna likheten i fattigdom och frihet bägge flodsidorna erbjödo samma fördelar och olägenheter. Treverer och nervier ligga till och med i stolt täflan om anspråken att vara af germansk börd, i tanke att genom denna ärofulla härstamning skilja sig från all likhet med de kraftlösa gallerna. De folk, som bo på själfva Rhenstranden, äro otvifvelaktigt germaner: vangioner, triboker, nemeter. Äfven ubierna, ehuru de gjort sig förtjänta af att bli romersk koloni och efter dennas grundläggarinna hellre kalla sig agrippinenser, blygas icke för sin härkomst; redan för länge sedan gingo de öfver floden och ha på grund af sin bepröfvade trohet fått bosätta sig på själfva stranden för att bilda ett skyddsvärn, icke för att själfva stå under uppsikt.

29. De tappraste bland alla dessa folkstammar bebo en obetydlig del af stranden och hufvudsakligen en af Rhen bildad ö. De voro fordom en stam bland chatterna och utvandrade till följd af inre oroligheter till dessa platser, där de voro bestämda att blifva en del af det romerska riket. Ännu kvarlefver deras aktade ställning såsom ett bevis på det gamla förbundet, i ty att de ej behandlas föraktligt genom pålagor eller skinnas af publikaner. Fritagna från skattebördor och extra bidrag och endast bestämda att användas i strid, sparas de såsom anfalls- och försvarsvapen för krigstillfällen. I samma slags underdånighetsförhållande står äfven mattiakernas stam, ty det romerska folkets storhet har äfven till andra sidan Rhen och bortom de gamla gränsstenarne utbredt aktningen för romarväldet. Så hafva de sina boningsplatser och sitt område på andra stranden, men hjärta och sinne hos oss. I öfrigt äro de lika bataverna. blott att de äro liffigare till sinnes såsom ännu boende på sitt eget hemlands jord och under sitt eget luftstreck.

Däremot skulle jag ej vilja räkna till Germaniens folk, ehuru bosatta på andra sidan Rhen och Donau, dem som odla de dekumatiska landsträckorna. Alla de sämsta bland gallerna och sådanas, om nöden ger djärfhet, besätta denna mark utan någon säker äganderätt; då sedermera gränsvallen uppförts och befästningar framskjutits, ha de blifvit räknade såsom en utkant af vårt välde och som del af provinsen.

30. Bortom dessa bo chatterna; de börja sina boningsplatser vid den herkyniska skogen i nejder, som icke äro så flacka och sumpiga som andra stammars, dit det öppna Germanien sträcker sig, deras område räcker genom densamma, medan kullarne småningom glesna, och den herkyniska skogen åtföljer sina chatter och slutar på samma gång som de. Folket har en mera fast kroppsbyggnad, seniga lemmar, trotsig uppsyn och öfverhufvud, större liflighet; de sätta till befälhafvare endast utvalde män, de lystra till sitt befäl, de förstå sig på att fäkta i ordnade led, de aktge på gynnsamma tillfällen, kunna hålla tillbaka sin ifver i anfall, ordna sin dag, förskansa lägret till natten, räkna lyckan bland det osäkra och mannamodet bland det säkra och — hvad som är i högsta grad sällsynt och eljes förbehållet åt den romerska krigstukten — lita mera på anföraren än på hären. Hela deras

styrka ligger i fotfolket, hvilket de utom med vapen belasta jämväl med verktyg och proviant; andra germaner tycker man sig se gå till drabbning, men chatterna ut i krig. Utfall och tillfälliga skärmytslingar äro sällsynta. I själfva verket är det något för rytterstriden karaktäristiskt att hastigt tillkämpa sig seger och hastigt vika — snabbhet gränsar till fruktan, långsamhet står närmare fasthet.

31. Ett äfven hos andra germanska folk, men blott undantagsvis och såsom yttring af individuell tapperhet förekommande bruk har hos chatterna öfvergått till allmän sed, nämligen att alltifrån första inträdet i manbarhetsåldern låta hår och skägg växa och först efter en fiendes dödande göra sig af med denna åt gudarne lofvade och åt hjältemodet hälgade ansiktsutstyrsel. Ännu stående öfver fiendens blodiga lik och afdragna rustning afklippa de det fram i pannan hängande håret, och då först anse de sig hafva betalt skulden för sin tillblifvelse och vara sitt fädernesland och sina föräldrar värdiga. De fege och okrigiska få behålla sitt ostädade utseende. Alla de tappraste bära dessutom en armring af järn — något som hos detta folk gäller som en skam — liksom en boja, tills de genom nedläggande af en fiende frigöra sig därifrån. Rätt många chatter tycka om denna utstyrsel, och ännu såsom gråhårmän äro de härigenom igenkännliga och föremål för beundran af landsmän och fiender. Alla strider tillkommer det dem att börja, städse bilda de första linjen — en fruktansvärd syn, ty icke ens i fredstid förmildras de till ett mänskligt utseende. Ingen af dem har hus eller jord eller öfverhufvud någon sysselsättning; allt efter som de kommit till någon, lifnära de sig där, slösande med andras egendom, liknöjda för egen, tills ålderdomsvagheten gör dem oförmögna till ett så hårda offer kräfvande hjältemod.

32. Närmast chatterna invid den numera i stadig strömbädd flytande och såsom gränsflod tillräckliga Rhen bo usipeter och tenkterer. Tenktererna utmärka sig, vanlig krigsära oräknad, jämväl genom sin utbildade ridkonst, och chatternas fotfolk är ej mera berömdt än tenkterernas rytteri. Sådan sed ha förfäderna infört, de efterkommande fullföljt. Detta utgör barnens lek, detta ynglingarnes täflan, och åldringarne fortfara därmed. Jämte trälar och hus och hem och arfvegods gå äfven hästar i arf; men här är det icke såsom i fråga om allt öfrigt äldste sonen, utan den käckaste och krigsdugligaste som ärfver.

33. Bredvid tenktererna påträffade man förr bruktererna; nu sägas chamaver och angrivarier hafva dit invandrat, sedan bruktererna blifvit slagna och i grund utrotade genom en sammanslutning af grannfolken — orsaken må nu ha varit hat mot deras öfvermod eller kanske snarast gudarnes ynnest mot oss, eftersom de icke ens missunnade oss åsynen af striden, öfver 60.000 man föllo, icke för romerska vapen, utan — hvad som är än mera storartadt — till ögonfågnad för oss. Må — så är min bön — hos dessa folk evigt fortfara om icke kärlek till oss, så åtminstone hat inbördes, eftersom ju, när vårt rikes olycksöde hotande närmar sig, lyckan ej längre kan bereda oss någon större fördel än våra fienders tvedräkt.

34. Till angrivarier och chamaver sluta sig i öster dulgubiner och chasuarier och andra

icke särdeles nämnvärda stammar, i väster vidtagna friserna. De kallas stor-friser och lill-friser allt efter måttet af stridskrafter. Båda stammarne begränsas ända ned till oceanen, af Rhen och bo dessutom omkring ofantliga sjöar, hvilka plöjts äfven af romerska flottor. Ja, till och med på oceanen ha vi i dessa nejder vågat oss ut, och ett allmänt spridt rykte förmäler, att Herkules' stoder ännu finnas kvar, vare sig nu Herkules verkligen kommit dit eller vi ha vant oss att till hans fräjdade namn hänföra allt hvad någonstädes är stort. Djärfhet fattades ingalunda Drusus Germanicus, men oceanen satte sig emot alla forskningar såväl rörande densamma själf som Herkules. Sedermera har ingen försökt det: man har i fråga om gudars verk ansett det mera öfverensstämmande med fromhet och vördnad att tro än att veta.

35. Så vidt går åt vester vår kunskap om Germanien; åt norr skjuter det upp i en väldig utböjning. Allra först kommer då chaukernas land, som ehuru det börjar vid frisernas gräns och upptager en del af stranden, likväl sedan sträcker sig längs efter de förut behandlade folkens område och slutligen gör en kil in i chatternas land. En så omätlig landsträcka icke blott innehafves, utan äfven uppfylles af chaukerna, den ädlaste folkstammen bland germanerna, hvilken föredrager att genom rättrådighet bevara sin storhet. Utan vinningslystnad, utan öfvermod, stillsamma och afskilda utmana de ej till krig och draga ej på plundrings- och röfvertåg. Det bästa bevis på deras kraft och mod är detta, att de icke genom våldsbragder häfda sin höghet. Alla ha de sina vapen till reds och i nödfall står krigshären redo; folk och ryttare ha de i mängd, och samma är deras anseende i fredstid.

36. På sidan om chauker och chatter ha cheruskerna utan att anfallas af andra länge underhållit en alltför djup och förslappande frid — något som städse skänkt mera behag än trygghet, ty om man midt ibland hänsynslösa och mäktiga grannar tror sig sitta lugn, misstar man sig: där näfrätten härskar, duga hofsamhet och redlighet blott för den öfverlägsne. Sålunda kallas dessa samma cherusker, som förr hette de gode och rättrådige, nu de fege och de dumme. De segrande chatterna åter tillgodoräknas deras lycka såsom klokhet. I cheruskernas fall drogos äfven foserna, ett grannfolk, med. I olyckan blefvo de likställda kamrater, medan de i välgångens dagar varit underordnade.

37. Samma utböjning af Germanien närmast intill oceanen innehafva kimbrerna, numera en liten stam, men stor i ära. På vidt spridda håll återfinnas märken af deras gamla ryktbara historia, i det att på båda stränderna vidsträckta lägerplatser ännu skönjas, af hvilkas omfång man än i dag kan bedöma detta folks stora massa och krigsstyrka och sannolikheten af en så stor utvandring. I sitt sexhundrafyrtionde år var vår stad, då man under Caecilius Metellus' och Papius Carbos konsulat för första gången hörde talas om kimbrernas vapen. Räkna vi från det året till kejsar Trajanus' andra konsulat, få vi ungefär 210 år. Så länge har man hållit på med att besegra Germanien. Under denna långa mellantid hafva många nederlag lidits å ömse sidor. Icke samniterna, icke karthagerna, icke Spanien eller Gallien, icke ens partherna hafva så ofta gjort sig påmint. Kraftigare än en Arsakes' tyranni är germanernas frihet. Ty hvad annat än Crassus' nederlag kan väl

tillvitas oss af orienten, som ju dock själf miste sin Pakorus och sedan sjunkit ned till underkastelse under en Ventidius? Men germanerna ha genom att slå eller taga till fånga Carbo och L. Cassius och Scaurus Aurelius och Servilius Caepio och Gnaeus Mallius beröfvat romerska folket fem krigshärar och själfva Caesar Varus och med honom tre legioner, och icke ostraffadt hafva C. Marius i Italien, den förgudade Julius i Gallien samt Drusus, Nero och Germanicus i deras egna bygder slagit dem. Sedan följde C. Caesars fruktansvärda hot, som vände sig i löje. Därefter inträdde en tids lugn till dess de, begagnande det tillfälle våra söndringar och inbördes krig erbjödo, stormade våra vinterläger och traktade efter de galliska provinserna. Och ehuru de blefvo trängda tillbaka därifrån, hafva de dock i senare tid mera blifvit föremål för triumfer än besegrats.

38. Vi hafva nu att tala om sueberna, hvilka icke såsom chatter och tenkterer utgöra blott en enda folkstam — de innehafva nämligen den större delen af Germanien och äro skilda i själfständiga stammar med egna namn, ehuru de gemensamt kallas sueber.

Ett egendomligt kännetecken på detta folk är, att de snedt uppstryka håret och uppbinda det i en knut; så skilja sig sueberna från öfriga germaner, så de friborne bland sueberna från trälarne. Hos de andra folken förekommer visserligen vare sig af någon frändskap med sueberna eller såsom oftare är fallet af härmningslust, detta bruk enstaka och inskränkt till ungdomen, men hos sueberna är det vanligt att ända in i gråhårsåldern stryka det borstiga håret bakåt, och ofta hopknytes det på själfva hjässan; de förnäma bära äfven finare hårprydnad i detsamma. Detta är deras omsorg om det yttre, och den är ju oskyldig, ty de göra ej detta för att vinna eller inge kvinnokärlek; blott för fiendens ögon smycka de sig, när de skola draga ut i krig, med större omsorg för att gifva sig ett resligt och skräckinjagande utseende.

39. Såsom de äldsta och ädlaste bland sueberna utge sig semnonerna; tillförlitligheten af deras ålderdomliga ursprung bestyrkes af ett religiöst bruk. På en bestämd tid komma nämligen alla folkstammar af samma blod genom fullmäktige tillsammans i en skog, hälgad genom fädrens heliga bruk och forngammal vördnad, och fira där genom ett offentligt människooffer sin barbariska gudstjänsts hemska mysterier. Äfven en annan art af vördnad bevisas denna lund: endast bunden går man dit in såsom en underdånig, varelse, som erkänner gudomens makt. Råkar man falla framstupa, får man icke låta hjälpa sig upp eller siälf resa sig: på marken får man släpa sig ut. Hela detta deras religiösa bruk pekar därpå, att enligt deras tro folket har sitt ursprung från denna lund och att där bor den allhärskande guden, hvilken allt är underdånigt och hörsamt. Semnonerna få genom sin makt ytterligare anseende: de bo i hundra härader, och den stora omfattningen af deras stam gör, att de anse sig för suebernas hufvudfolk.

40. Langobarderna däremot äro fräjdade genom sitt ringa antal: omgifna af så många och mäktiga stammar, lefva de i säkerhet icke genom undfallenhet, utan genom strider och farors trotsande.

Därefter följa reudigner, avioner, anglier, variner, eudoser, suariner och nuithoner, skyddade genom floder eller skogar. Hos dessa hvar för sig tagna fins intet anmärkningsvärdt, men i gemen dyrka alla Nerthus, det är moder jord, och anse, att hon ingriper i människornas förhållanden och i vagn besöker folken. På en ö i oceanen finnes en helig lund och i denna en åt gudinnan hälgad vagn, täckt med en duk. Blott en präst får beröra den. Denne märker, när gudinnan är närvarande i den heliga vagnen och ledsagar hennes med kor förspända fordon under djupa vördnadsbetygelser. Nu blir det glada dagar, alla platser smyckas festligt, dem gudinnan hedrar med besök och gästning. Man börjar ej några krig, man griper ej till vapen, allt järn är undanlagdt, fred och ro äro endast då kända, endast då älskade, till dess samme präst till templet återför den på umgänget med de dödlige mätta gudinnan. Härpå tvås vagnen och duken och, om man vill tro det, äfven gudinnan själf i en undangömd sjö. Tjänst härvid göra trälar, hvilka strax därefter samma sjö uppslukar. Häraf den hemliga fruktan och den fromma okunnigheten om ett väsen, som blott de till undergång bestämde få skåda.

41. För öfrigt sträcker sig denna del af suebernas land ända in i de mera undangömda delarne af Germanien. Närmare oss bor, för att nu följa Donau liksom nyss förut Rhen, hermundurernas stam, romarne trogen; dessa äro därför också de enda germaner, som äga handelsförbindelser ej blott på Donaustranden utan långt in i riket, nämligen i provinsen Rätien mest blomstrande koloni. Hvar som helst och utan bevakning gå de öfver gränsen, och under det vi för andra stammar blott visa våra vapen och läger, hafva vi för dessa öppnat våra hus och landtgårdar, utan att hos dem väcka någon lystnad. I hermundurernas land upprinner Elbe, en fordom berömd och välbekant flod — numera är den blott genom hörsagor känd.

42. Bredvid hermundurerna bo varisterna och därefter markomaner och quader. Markomanerna utmärka sig genom ära och makt, och till och med sitt land ha de med sin tapperhet vunnit genom att fordom fördrifva bojefna därifrån. Äfven varister och quader hafva ej urartat. Detta utgör så att säga Germaniens framsida, så långt Donau likt en gördel sträcker sig framför detsamma. Markomaner och quader hafva ända till vår tid allt jämt haft konungar af sin egen stam: Maroboduus' och Tudrus' fräjdade ätt; nu tåla de äfven främmande, men dessa konungar få sin makt och myndighet på grund af Roms öfverhöghet: Sällan understödjas de med våra vapen, ofta med våra penningar, och deras inflytande är ej därför mindre.

43. Längre bort bakom markomaner och quader bo marsigner, kotiner, oser och burer. Af dessa bevisa sig marsigner och burer genom språk och lefnadssätt vara sueber. Kotinernas galliska och osernas pannoniska tungomål liksom deras villighet att underkasta sig skatter förråder, att de icke äro germaner. En del af dessa skatter påläggas dem såsom främlingar af sarmaterna, en del af quaderna; kotinerna uppgräfvä äfven järn, till så mycket större skam för dem. Alla dessa folk bebo endast till obetydlig del slättland, men för öfrigt skogar och bergstrakter. Ty Suebien skiljes och genomskäres af en sammanhängande bergsrygg, bortom hvilken ganska många olkstammar bo. Af dessa är lugiernas nation den mest

omfattande och delad i flere stater. Det torde vara nog att nämna de mäktigaste, nämligen harier, helvekoner, manimer, helisier och nahanrvler. Hos de sistnämnde visar man en lund af uråldrig hälgd. Uppsikt däröfver har en präst i kvinnlig dräkt, och dess gudomligheter säga de vara efter romersk uppfattning Castor och Pollux. Sådant är gudomens väsen, dess namn är Alci. Inga bildstoder, intet spår af främmande gudstjänst: de dyrkas blott såsom bröder och såsom ynglingar. Harierna äro, oafsedt att de i styrka öfverträffa de förut uppräknade folken, vilda och förstärka intrycket af sin medfödda vildhet genom konst och genom val af tid: de ha svarta sköldar och målade kroppar, till strider välja de mörka nätter och genom själfva det fasaväckande och spöklika hos denna liksom ur grafven uppstigna här injaga de en skräck, så att ingen fiende kan uthärda denna ovanliga och afgrundlika anblick — det som i alla strider först öfvervældigas är ju ögat.

På andra sidan om lugierna bo gotonerna, som behärskas af konungar något stramare än öfriga germanska folk, likväl ännu icke med öfverskridande af friheten. Därpå komma omedelbart vid oceanen rugier och levionier; utmärkande för alla dessa folk äro runda sköldar, korta svärd och underdånighet under konungar.

44. Härefter följa suionernas samhällen, belägna ute i själfva oceanen; de äro starka utom genom män och vapen äfven genom flottor. Deras fartygs byggnad är däri skiljaktig från andras, att de hafva stäf i båda ändar och alltså alltid hafva en framstam färdig till landning. De använda inga segel, ej heller fästa de årorna i fasta rader vid spanten. Liksom bruket är på åtskilliga floder, äro deras åror lösa ock flyttbara åt ena eller andra hållet, allt efter behofvet. Hos dem står äfven rikedom i anseende, och därför härskar också en enda kung utan några inskränkningar och med rätt till ovillkorlig lydnad. Äfven äro hos dem vapnen icke, såsom hos öfriga germaner, i fritt bruk, utan instängda och under bevakning och det till på köpet af en slaf — oceanen hindrar nämligen plötsliga infall af fiender, och beväpnade skaror, som gå sysslolösa, förfalla ju lätt till själfsväld, hvadan det ligger i konungens intresse att sätta hvarken en ädling eller en friboren eller ens en frigifven till vakt öfver vapnen.

45. På andra sidan om suionerna ligger ett annat haf, trögt och nästan orörligt; att af detta jordkretsen omgifves och afslutas, bekräftas däraf, att den nedgående solens sista skimmer fortfar ända till dagningen och det med så stor klarhet, att det fördunklar stjärnorna. Folktron tillägger därjämte, att man vid solens uppgång hör dess sus och ser hästarnes gestalter och strålarne kring hufvudet. Ända hit men ej längre — och sann är den sagan — räcker den skapade världen.

Gå vi nu alltså öfver till högra sidan af suebiska hafvet, bo på dess strand ästierna, hvilkas seder och bruk äro suebiska, under det att tungemålet mera liknar det britanniska. De dyrka gudarnes moder. Såsom ett tecken på sin tro bära de bilder af vildsvin; denna symbol tjänar i stället för vapen och öfver hufvud hvarje annat skyddsmedel och skänker trygghet åt gudinnans tillbedjare till och med midt ibland fiender. Sällan använda de järnvapen, vanligen träpåkar. Säd och andra frukter odla de med mera ihärdighet än man

kan vänta af germanens vanliga tröghet. Men äfven hafvet genomforska de och äro de ende af alla, som på grundare ställen och på själfva stranden samla bernsten, hvilken de själfva kalla *glaesum*. Hurudan dess egentliga beskaffenhet är och genom hvilken naturprocess den alstras, hafva de, såsom är att vänta af barbarer, ej undersökt och tagit reda på, ja länge låg den där obeaktad biand annat, som hafvet vräkte upp på land, till dels vårt lyxbegär bragte den i rop. Själfva använda de den ej; i sitt råa tillstånd samlas der, obearbetad utföres den och förundrade mottaga de betalningen för densamma.

Att den är en trädsaft torde man emellertid kunna sluta däraf, att vissa på marken lefvande ock jämväl bevingade djur ofta ses lysa igenom, hvilka fastnat i den rinnande saften och sedan blifvit inneslutna i det hårdnade ämnet. Jag skulle således tro, att liksom i undangömda nejder af österlandet, hvarest rökelse och balsam utsvettas, så också på västerlandets öar och kuster finnas fruktbara skogar och lundar; det som där af den nergående solens strålar utprässats och i flytande tillstånd glidit ned i det närbelägna hafvet, vräkes sedan af stormarne rakt upp på de motsatta stränderna. Undersöker man bernstenens egenskaper genom att närma eld till densamma, brinner den som ett tjärbloss och ger en oljaktig och välluktande låga: därpå blir den seg och öfvergår till ett slags beck eller harts.

Med suionerna stå sitonernas stammar i sammanhang. I öfrigt dessa like skilja de sig i det enda afseendet, att de ha en kvinna till härskarinna; så långt ha de vansläktats icke blott från friheten, utan till och med från trälldomen. Här slutar Suebien.

46. Huruvida jag skall räkna peukinernas och veneternas och fennernas stammar till germanerna eller till sarmaterna, därom är jag tvehågse. Dock likna peukinerna, hvilka somlige kalla bastarner, germaner i språk, lefnadssätt och bostäder. Alla äro de osnygga och deras höfdingar slöa; genom blandade äktenskap antaga de åtskilligt af sarmaternas fula yttre. Veneterna ha tillägnat sig mycket af deras seder, ty hela den skogs- och bergsträcka, som höjer sig mellan peukinernas och fennernas område, genomströfva de på sina plundringståg. De hänföras dock bättre till germanerna, ty de ha fasta boningar och föra sköldar och tycka om att bruka fötterna — allt ting, som äro olika hos sarmaterna, hvilka tillbringa sitt lif på vagnen och hästryggen. Fennerna utmärka sig genom en utomordentlig råhet och ett motbjudande armod: inga vapen, inga hästar, inga hem. Örter äro deras kost, djurhudar deras klädnad, marken deras lägerstad; deras enda tillit står till pilarne, hvilka de i brist på järn förse med benspetsar. Och samma jakt uppehåller i lika mån män och kvinnor, ty dessa senare gå öfverallt med och kräfva sin del af bytet. Äfven för barnen gifves ingen annan tillflyktsort undan vilda djur och regnskurar än att skydda sig under ett flätverk af grenar. Hit vända de unga männen tillbaka, detta är de gamles tillhåll. Emellertid akta de detta lif lyckligare än att flämta bakom plogen, att med svett och möda bygga hus, att under hopp och fruktan genom handel omsätta sitt och andras gods. Obekymrade om människor, obekymrade om gudar ha de ernått det svåraste af allt, att ej en gång behöfva önska sig något.

Hvad sedan kommer tillhör sagans område, såsom att hellusier och oxioner skulle ha mänskliga anleten och djurkroppar. Detta, såsom ej med säkerhet utredt, vill jag lämna därhän.

Om denna digitala utgåva

Denna e-bok kommer från onlinebiblioteket [Wikisource](http://sv.wikisource.org)^[1], ett flerspråkigt digitalt bibliotek, skapat genom ideellt arbete, vilket har som mål att skapa en fri samling av verk av alla slag: romaner, dikter, tidskrifter, brev, dokument ...

Våra böcker är fria, hämtade från verk som inte är upphovsrättsskyddade eller verk som har publicerats under en fri licens. Du är fri att använda våra e-böcker för alla ändamål (inklusive kommersiell användning), enligt villkoren i licensen [Creative Commons Attribution-Sharealike 3.0 Unported](http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/)^[2] eller, om du hellre vill, [GNU FDL](http://www.gnu.org/copyleft/fdl.html)^[3].

Under arbetet med denna bok, är det möjligt att fel kan ha insmugit sig. Du kan rapportera dem på [denna sida](#)^[4].

Följande användare har bidragit till denna bok:

- Thuresson

-
1. ↑ <http://sv.wikisource.org>
 2. ↑ <http://www.creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0>
 3. ↑ <http://www.gnu.org/copyleft/fdl.html>
 4. ↑ <http://sv.wikisource.org/wiki/Wikisource:Mötesplatsen>